

Sistemik Fungal Enfeksiyon Tedavisinde Eğilimler: Prospektif Çalışma - Türkiye Verileri (Fungobase)

Dr. Ömrüm Uzun

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları AD, Enfeksiyon Hastalıkları Ünitesi, Ankara

Sistemik fungal enfeksiyonlar, özellikle immün sistemi baskılanmış hasta gruplarında ciddi morbidite ve mortaliteye yol açmaktadır. Bu enfeksiyonların sıklığını gösterebilmek tanı yöntemlerindeki sorunlar nedeniyle oldukça zordur. Ayrıca nötropenik ve geniş spektrumlu antibiyotik tedavisi altında ateşi devam eden hastalarda empirik tedavi standart bir yaklaşım olmuştur. Ancak her nötropenik hastada fungal enfeksiyon riskinin aynı olmaması, ilaç toksisitesi ve potansiyel ilaç etkileşimi, artan maliyet gibi nedenlerle pratik uygulamada zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu konuda bir çok kılavuz yayınlanmış olmasına karşın, yukarıda sözü edilen zorlukların hem merkezler arasında önemli uygulama farklılıkları olabilmekte, hem de aynı merkezde zaman içinde pratik değişebilmektedir.

Ülkemizde sistemik fungal enfeksiyonlarla ve bunların tedavisiyle ilgili veri yoktur. Çok merkezli ve retrospektif olarak gerçekleştirilen bu çalışmada, farklı merkezlerde sistemik fungal enfeksiyonların tedavisinde günlük uygulamalarda ortaya çıkan eğilimlerin kısa sürede saptanması, oluşturulacak veritabanı ile aynı türden bilgilerin ileride de toplanması durumunda karşılaştırma yapılması ve zaman içinde eğilimlerdeki değişimlerin belirlenmesi hedeflendi.

2002 yılında 7 büyük hastanede yatan hastaların hastane dosyaları taranarak retrospektif olarak veriler toplandı. Aynı zaman sürecinde antifungal tedavinin uygulandığı 19 başka hastaneye "Merkez Bilgi Anketi" gönderilerek fungal enfeksiyonlara yaklaşımları soruldu ve bu bilgiler ayrı olarak değerlendirildi. Veri toplanması, bağımsız bir araştırma kuruluşu tarafından monitorize edildi. Çalışmaya 505 episoddaki 408 hasta dahil edildi. Bu çalışmaya katılan hastanelerin toplam yatak kapasitesi (7,052 yatak), tüm üniversite hastaneleri yataklarının %26'sını, tüm eğitim hastaneleri yataklarının da %16'sını oluşturuyordu.

Hastaların %52'si erkek, %48'i kadın olup ortalama yaş 46 (yaş aralığı 15-92) idi. Hastaların %92'sinde malign bir hastalık (akut lösemi %48.8, lenfoma %14.5, solid tümör14) saptandı. Toplam 25 hastaya kök hücre transplantasyonu (16 allo-, 6 oto-, 3 mini-transplant) yapılmıştı ve 12'sinde GVHH mevcuttu. Hastaların sadece 17'si episod öncesinde antifungal profilaksi almaktaydı. Toplam 259 episoddaki antifungal tedavi empirik olarak başlanmış, ancak bunların 91'inde daha sonradan bir fungal enfeksiyon saptanmıştı. Tanı konulan fungal enfeksiyonlar arasında ilk sırayı orofaringeal lezyonlar (%37.4) alıyordu. Episodların %71'inde hastalar nötropenik

idi. Episod başına 1.43 antifungal ilaç kullanıldığı belirlendi. Bu ilaçlar flukonazol (%41), konvansiyonel amfoterisin B (%27.7), lipozomal amfoterisin B (%14.5), amfoterisin B lipid kompleksi (%9) ve itrakonazol idi. Hastaların %24.5'inde antifungal ilacın dozunda değişiklik yapılması gerekti ve tüm episodların %29.1'inde başka bir antifungale geçildi. İlacı değiştirme nedenleri tedavi başarısızlığı (%53.7), yan etkiler (%25) ve ilacın temin edilememesi (%9) idi. Tüm episodların %57.9'unda ateş düştü. Tam iyileşme %28.4, kısmi yanıt %13.6 ve başarısızlık %14.9 oranında saptandı. Hastaların 156'sı (%31.5) episod sırasında öldü ve bu ölümlerin 36'sı fungal enfeksiyona bağlandı.